

Įvadas

Europos Komisija 2011-uosius metus paskelbė Europos savanoriškos veiklos metais. Taip pabrėžiamas ypatingas savanoriškos veiklos vaidmuo ugdant pilietinę visuomenę ir kuriant jos gerovę.

Savanorystė – kelias atrasti ir išbandyti save dalyvaujant aktyvioje bendruomenės veikloje. Kartu tai yra labai artima profesijos konsultanto kasdieninei veiklai. Profesijos konsultantas taip pat veda žmogų į savęs pažinimą, atradimą, ugdymą ir išpildymą.

Siekiant padėti šių dviejų sričių – profesinio konsultavimo ir savanoriškos veiklos – atstovams geriau pažinti vieniems

kitus, o kartu pažymint Europos savanoriškos veiklos metus, [Euroguidance](#) projektas bendradarbiaudamas su [Eurodesk](#) parengė specialų naujienlaiškį, skirtą profesijos konsultantams, kuriame supažindinama su savanoriškos veiklos ypatumais ir jų įtaka profesijos pasirinkimui.

Naujienlaiškyje pateikiama informacija apie savanorystės sampratą, galimybes užsiimti savanoriška veikla tiek Lietuvoje, tiek užsienyje, patirtimi dalinasi Švietimo ir mokslo ministerijos, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, įvairių valstybinių institucijų, nevyriausybinių organizacijų, Europos savanorių tarnybos, savanorišką veiklą koordinuojančių organizacijų, mokyklų atstovai ir, žinoma, savo kailiu savanorišką veiklą išbandę savanoriai.

„Savanoriai ant stadiono vejos suformavo tris raides – EYV (angl. European Year of Volunteer – Europos savanorystės metai)“

Almos Lukaševičiūtės ir Aleksandro Gužausko nuotrauka

Apie savanorystės sampratą

**Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos
Bendruomenių reikalų skyriaus vedėjas Arūnas
Kučikas**

Nuotrauka iš asm. archyvo

Pilietinė visuomenė neįsivaizduojama be aktyvaus ir savanoriško piliečių dalyvavimo sprendžiant valstybės ir visuomenės reikalus.

Savanoriškam piliečių dalyvavimui įtakos turi nevyriausybinių organizacijų tinklas, dar vadinamas nevyriausybiniu, nepelno ar savanorišku sektoriumi. Savanoriška

veikla yra vienas iš pamatinių šio sektoriaus požymių, dėl kurio jam suteikiama išskirtinė reikšmė, ir tikimasi, kad dauguma šių visuomenės labai dirbančių organizacijų, sudarys sąlygas aktyviai ir savanoriškai piliečių veiklai.

Tačiau tai nereiškia, kad savanorystė yra rezervuota vien tik nevyriausybiniam sektoriui – daugeliu atveju viešosios valdžios reguliuojamos įstaigos (ligoninės, senelių namai, kultūros centrai ir pan.) taip pat siekia plačiau pasitelkti piliečius savanoriškai veiklai.

Bendri kriterijai

Skirtingose valstybėse nevyriausybinių organizacijų ir savanoriškos veiklos sektorius plėtojamas skirtingai, atsižvelgiant į susiklosčiusias tradicijas, tų visuomenių politinės, kultūrinės, socialinės ir ekonominės raidos ypatumus. Pripažįstant, kad dėl savanoriško sektoriaus įvairovės sunku viename apibrėžime aprėpti įvairius savanoriškos veiklos aspektus, galima būtų įvardinti bent tris bendrus kriterijus:

- savanoriška veikla vykdoma laisva valia ir savo iniciatyva, ji negali būti privaloma;
- savanoriška veikla yra neatlygintina ir vykdoma ne dėl finansinių paskatų, tačiau savanorių patirtos išlaidos gali būti kompensuojamos;

- savanoriška veikla vykdoma turint tikslą veikti kitų žmonių, išskyrus savo šeimą, arba kitų visuomenės grupių labui ir taip būti naudinga visuomenei kaip visumai (nors kartu neginčytina, kad savanoriška veikla yra itin naudinga savanorio asmeninei saviugdai).

Sritys

Savanoriška veikla neturi būti siekiama pakeisti apmokamą darbą ar mėginti vien savanorių pagalba spręsti pagrindines valstybės užduotis. Savanorystės reikšmė ypatinga dėl įnašo kuriant visuomenės gerovę, stiprinant socialinius ryšius, įtraukiant piliečius į aktyvų dalyvavimą visuomenės ar vietos bendruomenės gyvenime.

Savanoriauti gali įvairių amžiaus grupių ir socialinių sluoksnių žmonės. Savanoriai vykdo veiklą įvairiose srityse: sporto, kultūros, socialinių reikalų, sveikatos, švietimo, jaunimo, aplinkos apsaugos, vystomojo bendradarbiavimo ir kt. Jie veikia įvairiais būdais: dalyvauja labdaringoje veikloje, organizuoja tarpusavio pagalbą savipagalbos grupėse, talkina ginant visuomenės interesus ir šalinant stichinių nelaimių padarinius, dalyvauja religinių bendruomenių veikloje.

Formos

Atsižvelgiant į savanoriškos veiklos organizavimo ypatumus išskiriamos bent trys savanoriškos veiklos formos:

- trumpalaikė savanoriška veikla – kai savanoris prisideda prie į konkretų rezultatą orientuotos akcijos ar uždavinio, nereikalaujančių ilgalaikio įsipareigojimo, vykdymo;
- ilgalaikė savanoriška veikla – kai savanoris ilgesniam laikui (pvz, daugiau nei 3 mėn.) įsitraukia į organizacijos veiklą ir daugiau ar mažiau reguliariai dalyvauja joje;
- savanoriška tarnyba, kurioje iš anksto numatytas savanoriškos veiklos atlikimo laikotarpis, aiškiai apibrėžti veiklos tikslai, turinys, užduotys, organizavimo sąlygos, o taip pat savanorio teisinės bei socialinės apsaugos aspektai. Dažniausiai savanoriškos tarnybos savanoris dirba kiekvieną darbo dieną po kelias valandas, dalyvauja organizacijos vykdomuose pasirengimo savanoriškai veiklai ir saviugdos kursuose, gauna jo savanoriškos veiklos patirtį ir įgytas kompetencijas liudijantį dokumentą.

Savanorystės aktualijos

Švietimo viceministras: turime skatinti savanoriškos veiklos idėją.

Švietimo viceministras Vaidas Bacys pripažįsta, kad savanoriškos veiklos vaidmuo mokyklose vis didėja, tačiau nereikėtų apsiriboti vien tik jomis. „Prie savanoriškos veiklos skatinimo turi prisidėti tiek formalus ugdymas, tiek ir neformalus ugdymas, suaugusiųjų švietimas. Svarbu suprasti, kad prie to turi prisidėti ne tik švietimo bendruomenė, bet ir tėvai.

Labai dažnai matome filmuose ir gyvenime, kaip tėvai patys organizuoja labdaros vakarėlius, kaip jie renka paramą ar tvarko mokyklos teritoriją kartu su vaikais. Savanoriškos veiklos elementų yra daug ir tai turi būti kasdienybė“, - teigia V. Bacys.

Elenos Tervidytytės nuotrauka

Ar savanoriška veikla populiari Lietuvoje?

Savanoriška veikla Lietuvoje nėra naujas dalykas, tiesiog anksčiau ji būdavo įvardinta kaip socialinė veikla. Kartais net patys nesusimąstome, kad viena ar kita mūsų veikla patenka į savanoriškos veiklos rėmus.

Savanoriška veikla tiek nacionaliniu, tiek ir tarptautiniu lygiu yra glaudžiai susijusi su aktyviu pilietiškumu. O tai yra visos kultūros kaita, kuri nevyksta tik su struktūriniais pakeitimais.

Ar veikla turėtų būti reglamentuota?

Mes dažnai apsirinkame galvodami, kad tik griežtai reglamentuodami pasieksime rezultatą. Savanorystė negali būti prievartinė. Turėtume skatinti pačią idėją ir ieškoti patogiausių savanoriškos veiklos formų. Neabejoju, kad atsirastų siūlymų įvesti pamoką apie savanorystę.

Kaip savanoriška veikla galėtų būti skatinama?

Savanorystė išsprendžia daug įvairių socialinių, ekologinių, kultūrinių problemų. Ji yra ir turi būti skatinama. Tą numato ir naujasis ugdymo planas.

Šiuo metu savanorystė aktyviai skatinama per neformalų švietimą – vyksta nemažai projektų, kuriuos vykdo nevyriausybines organizacijos, pačios mokyklos aktyviai dalyvauja tarptautinės savanorystės projektuose, kai kurios net yra akredituotos savanorių priimančios ir siunčiančios organizacijos.

Savanorystės idėją palaiko ir aukštosios mokyklos, kaip pavyzdį galiu pateikti Šiaulių universitetą, kuris vykdo nacionalinį savanorystės projektą. Kuriamos įvairios su savanoryste susijusios televizijos laidos.

LIJOT prezidentas: aktyviausiai savanorystę koordinuoja nevyriausybinių sektorių

Didžiausios nevyriausybines jaunimo organizacijos [Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos](#) (LIJOT) prezidentas Šarūnas Frolenko teigia, kad savanoriška veikla šiandien mūsų šalyje tampa vis svarbesnė, o šiai tendencijai nemažai įtakos turi Europos savanoriškos veiklos metų minėjimas.

„Su šūkiu „Būk savanoris – keisk pasaulį!“ priešaky, Europa siekia sukurti geresnę aplinką savanoriui ir jo pasirinktai veiklai, skatina senojo žemyno gyventojus

užsiimti šia pilietiškos veiklos forma“, - pažymi Š. Frolenko.

Kaip nevyriausybines organizacijos prisideda prie savanoriškos veiklos populiarinimo?

Nevyriausybines organizacijos vykdo projektus tarptautiniu, nacionaliniu bei regioniniu mastu, kviečia norinčius jungtis prie buriamų savanorių komandų, ieško naujų įrankių savanoriškai veiklai plėtoti.

Savanoriška veikla – tai tokia pilietiškumo forma, kuri leidžia labai aiškiai pajusti, kad žmogus priklauso savo visuomenei, todėl yra esminė ir netgi būtina aktyvaus pilietiškumo sudedamoji dalis.

Kokie iššūkiai laukia?

Veiklų, kuriomis visuomenė informuojama apie galimybes, būdus, sąlygas užsiimti savanoriška veikla, šiais metais netrūksta, tačiau Lietuvos gyventojai, dalyvavę apklausose apie savanorišką veiklą, vis dar mini informacijos trūkumą. Akivaizdu, kad savanoriškos veiklos matomumas, žinomumas bei supratimas šiandien yra vieni iš svarbesnių uždavinių, kuriuos turėtume įgyvendinti.

Ne mažiau svarbus klausimas išlieka savanorišką veiklą reguliuojančio teisės akto nebuvimas. Apmaudu, kad įsibėgėjus Europos savanoriškos veiklos metams, Lietuva vis dar neturi specialaus savanorišką veiklą reglamentuojančio įstatymo ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių savanorių teises ir pripažįstančių specifinį jų veiklos pobūdį. Savanoriškos veiklos plėtrai būtina tinkama teisinė aplinka, kuri užtikrintų saugią ir lanksčią savanorystę, patrauklią ir savanoriui, ir priimančiai organizacijai.

LiJOT ir jos koordinuojamas jaunimo informacinis tinklas Eurodesk Lietuva šiemet vykdo daugybę veiklų. Tarp jų – „EuroBasket 2011“ savanorių koordinavimas,

inicijuojamas televizijos projektas „Savanorių biuras“, ruošiamos publikacijos Piliečio skilčiai „Savanorystė“ didžiausiame naujienų portale „Delfi“, kuruojamas jaunųjų žurnalistų tinklas „Žinau viską“, itin daug dėmesio skiriantis savanorystės temai.“

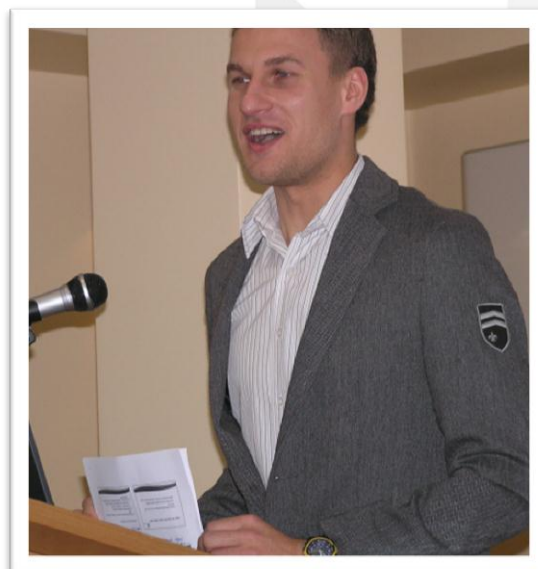
Nuotrauka iš asm. archyvo

Europos savanorių tarnybos (EST) projektų koordinatorius: savanoriaujantis žmogus gali atrasti save ir apsispręsti, kuriuo keliu jam eiti toliau

Savanorišką veiklą Lietuvoje koordinuojančios [Europos savanorių tarnybos](#) (EST) atstovas Saulius Valentinavičius teigia, kad savanorystė glaudžiai susijusi ir su profesijos pasirinkimu. EST yra [Jaunimo tarptautinės bendradarbiavimo agentūros](#) (JTBA) Lietuvoje įgyvendinamos Europos Sąjungos programos „Veiklus jaunimas“ dalis.

Kaip savanoriška veikla yra susijusi su karjera?

Tiek karjera, tiek savanorystė yra susijusi su dviem dalykais. Pirmiausia, tai mokymasis. Norint, kad žmogus sėkmingai siektų karjeros, realizuotų save, jam reikia žinių ir įgūdžių. Antra - savanoriška veikla yra reali darbinė patirtis, nes savanorystė yra ne kas kita kaip savanoriškas darbas, kurio metu įgyjamos žinios, įgūdžiai ir patirtis.

Gėliūnės Adomaitytės nuotrauka

Kodėl žmonės renkasi savanoriauti užsienyje?

Savanoriauti žmonės renkasi pagal skirtingus motyvus. Tai gali būti noras realizuoti save, įgyti tam tikrų įgūdžių, ugdyti save, įgyti trūkstamos arba pageidaujamos patirties ir, be to, tai puiki galimybė nemokamai išvažiuoti į užsienį.

Kokia vidutinė savanoriškos veiklos trukmė?

Vidutinė trukmė apjungus trumpalaikės ir ilgalaikės savanorystės veiklas yra 8-9 mėnesiai.

Teko girdėti apie sąvoką „laisvi metai“. Kaip ji susijusi su savanoryste?

Sąvoka „laisvi metai“ yra atėjusi iš gerosios praktikos ir tam tikros gyvenimiškos patirties, kai žmogus nesirenka mums jau įprastu tapusio kelio – baigti mokyklą, įstoti į universitetą, susirasti darbą. Jis išnaudoja metus arba ilgesnį laikotarpį tam, kad pažintų save, pažintų norimą sritį ar konkrečią profesiją, įgytų unikalių patirties.

Savanorystės keliai Lietuvoje

Jaunųjų žurnalistų tinklo „Žinau viską“ žurnalistė Lina Jankauskaitė

Savanorystė – neapsakoma ir neišmatuojama patirtis, žmogaus tobulėjimas ir gebėjimas už šypseną ar gerą žodį daryti gera. Šiuo metu savanorystė plinta: žinių, naujų įgūdžių troškimas skatina jaunos žmonės prisidėti prie šios veiklos. O kodėl neprisidėjus prie savanorystės čia, Lietuvoje?

Savanorių pagalbos visuomet laukia su įvairių socialinių grupių žmonėmis dirbančios organizacijos. Viena iš tokių organizacijų – „[Maltos ordinas](#)“. Ši organizacija rūpinasi asmenimis, kurie gyvenime prarado viską: šeimą, sveikatą, jėgas toliau dirbti pačiam – jiems beliko tikėjimas ir viltis, kad pagalbos sulauks iš kitų žmonių – savanorių.

Emocinė parama svetimam žmogui vis labiau reikalinga ir naudinga šiandien. Telefonu emocinę pagalbą teikiančios organizacijos „[Jaunimo linija](#)“ ir „[Vaikų linija](#)“ visuomet laukia pasiruošusių padėti kitiems. Tiesa, tam kad galėtum tapti šios srities, kurioje reikia prisiimti didžiulę atsakomybę, savanoriu, privaloma būti pilnamečiu piliečiu bei išklaustyti netrumpą mokymų kursą.

Jeigu nori dirbti su vaikais, turi puikią progą save išbandyti programoje „[Didysis draugas](#)“ (pagal programą „Big Brothers Big Sisters“), kurios dalyviais gali tapti 7-14 metų vaikai, o jų draugais – pilnamečiai asmenys. Plačiau apie programą galima pasiskaityti „[Paramos vaikams centro](#)“ interneto svetainėje.

Laisvi metai labai tinka žmonėms, kurie dvejoja ir dar nėra apsisprendę ką nori veikti gyvenime. Savanorystė yra puiki priemonė suvokti save ir savo poreikius, išbandyti sritį, kurioje žmogus norėtų ateityje dirbti, pažinti konkrečią profesiją, įgauti reikiamų įgūdžių. Taip žmogus gali atrasti save, gauti realios patirties ir apsispręsti, kuriuo keliu jam toliau eiti. Savanorystė Europos savanorių tarnyboje yra labai puiki galimybė praleisti laisvus metus atliekant stažuotę užsienyje.

Kokie būna savanorių įspūdžiai?

Vieni būna pozityvūs, kiti – negatyvūs. Ir tai yra sveikintina, nes jei savanoriaudamas žmogus supranta, jog, pavyzdžiui, jis tikrai negalės dirbti su vaikais tai yra labai gerai. Tai jis suprato realiai pabandęs, o ne po keturių metų studijų universitete. Bet kokie atradimai tolesnės karjeros žingsniams yra vertingi.

Jeigu domiesi sportu, nori savo ateitį siėti su juo, bet nežinai nuo ko pradėti? Tau gali padėti [Sporto savanorių sąjunga](#). Čia renkasi žmonės, kuriems rūpi sportas, ir jie nori prisidėti, kad sporto šventės būtų ištis įspūdingos.

Įvairios gyvūnų globos organizacijos, kaip „[Pifas](#)“, „[Lesė](#)“ ir dar keletas kitų, taip pat laukia norinčiųjų prisidėti. Šių dviejų organizacijų tikslas – padėti beglobiams gyvūnams surasti naujus namus. Šios organizacijos visada laukia žmonių, galinčių padėti suteikti pagalbą šiems gyvūnams – nesvarbu, ar tai bus vienkartinė, ar ilgalaikė pagalba.

Be pagrindinių savanorystės grupių (socialines, psichologines paslaugas teikiančių organizacijų, gyvūnų globančių organizacijų) galimybes tobulėjimui siūlo ir kitos organizacijos – „[Kitas variantas](#)“, „[Maisto bankas](#)“, „[Miegantys dramblių](#)“. Visuomet savanorių pagalbos laukia ir vasaros festivaliai – „[Roko naktys](#)“, „[Bliuzo naktys](#)“ ir t.t. Jų metu gali įgyti tikrai daug darbo patirties: renginių organizavimo, viešųjų ryšių srityje.

Puslapyje „[Būk savanoriu](#)“ galima rasti pasiūlymų savanoriauti ne tik Lietuvoje, bet ir užsienio šalyse. Puslapis labai naudingas vis dar svarstantiems, kurioje srityje reikėtų save išbandyti.

Nemažai įvairių kvietimų prisidėti prie savanoriškos veiklos jau galima rasti vienoje vietoje adresu www.eurodesk.lt/savanoriauk arba svetainėje, skirtoje būtent savanorystei Lietuvoje – <http://savanoriaujam.lt/>. Joje pateikiami ne tik savanoriavimo pasiūlymai, bet ir savanorių, išbandžiusių save, istorijos. Ši informacija padės susiorientuoti, kurioje srityje labiausiai norisi save išbandyti ir kur tai galima padaryti.

Kalba savanoriai

Romas Volungevičius, Socialinės paramos centro savanoris

Norėjau praktiškai išbandyti socialinio darbuotojo veiklą ir užmegzti pažinčių socialinio darbo srityje. Domiuosi psichologinėmis ligomis ir sunkumais, kuriuos patiria socialinės rizikos šeimose gyvenantys vaikai.

Reikia nepamiršti, kad kiekviena diena praleista savanoriaujant, yra naudinga patirtis ateičiai. Mano pagrindinis patarimas – nepasiduoti emocijoms (gailestį užrakinti po devyniais užraktais ir išmesti raktą), į situacijas žvelgti optimistiškai ir stengtis priimti žmones tokius, kokie jie yra, ieškant jų plusų, o ne trūkumų. Juk reikia bendrauti su žmonėmis taip, kaip norėtum, kad jie su tavim bendrautų.

Vytautas Krasnickas, akcijos „DAROM“ iniciatorius

Norinčiam savanoriauti pirmiausiai reikia entuziazmo, iniciatyvos ir užsidegimo. Be jų – geriau neiti savanoriauti. Aš gyvenu pagal principą – pirma duok, paskui gausi. Gausi ne materialinį, bet dvasinį pasitenkinimą – tai yra svarbiausia.

Mano įsitikinimai labai paprasti: manau, kiekvienas žmogus iš prigimties yra geras ir siekia meilės iš aplinkinių. Jei mes meilę tik dalinsim – tada visi jos gausim ir visi būsim laimingi. Savanoriavimas – tai bendravimas su bendraminčiais – nieko nėra geriau, kaip jausti vienybę tarpusavyje.

Grėtė Bružaitė, Sporto savanorių sąjungos ir Tarptautinio Vilniaus maratono renginių savanorė

Dauguma savanoriavimo nelaiko darbu, nes už tai negaunamas materialinis atlygis, tačiau aš manau, kad savanoriaudamas, tu ne tik įgyji naujų įgūdžių, bet ir užmezgi daug naudingų ryšių, lavini užsienio kalbų įgūdžius ir tapti geresnis žmogus. Man savanoriavimas – gyvenimo būdas, naudingas laisvalaikio praleidimo būdas, daugybė naujų draugų ir dar daugiau gerų prisiminimų. Žvelgiant į ateities perspektyvas – naujų kompetencijų ir darbo patirties įgijimas.

Savanoriavimas yra apmokamas kitokiais pinigais – šypsenomis, padėkomis ir naujomis pažintimis, naujais gyvenimo nuotykiams ir malonias prisiminimais visam likusiam gyvenimui. Man ši valiuta yra vertingesnė už litus, eurus ar kitokią valiutą.

Savatoriška veikla – savęs išbandymas ir tobulėjimas

Organizacija [A.C.Patria](#) savatorišką veiklą koordinuoja jau daugiau nei du dešimtmečius. Nuo 2003 m. daugiausia dėmesio skiria vienai tikslinei grupei – jaunimui.

Jaunimo neformalaus ugdymo pagalba siekiama sudaryti sąlygas jaunų žmonių asmeninių, socialinių ir profesinių kompetencijų ugdymui. Priemone šioms kompetencijoms ugdyti pasirinktas savatoriškas darbas ir tarpkultūrinis mokymasis. Todėl nuo 2004 m. stiprinami ir plėtojami [Europos savatorių tarnybos](#) („EST“) projektai, ieškoma trumpalaikės – jaunimui priimtinausios – savatoriškos veiklos formų, rengiamos tarptautinės partnerystės ir dalyvaujama jaunimo tarptautiniuose mainuose.

Apie savatoriškos veiklos galimybes kalbėjomės su A.C.Patria atstove Milda Lukoševičiute.

Kokias savatoriškos veiklos sritis plėtojate? Į kokio amžiaus žmones orientuojate savatorišką veiklą?

A.C.Patria Savatorių Centras dirba dviem kryptimis – tarptautinė ir vietinė savatorystė. Pastarojoje programoje 16-29 m. jaunimas atlieka 1-2 mėnesių savatorišką tarnybą vienoje iš socialines paslaugas teikiančių organizacijų Kaune. Šiuo metu vietinės savatorystės programoje dalyvauja daugiau nei 35 jaunuoliai, kurių dauguma yra vyresniųjų klasių moksleiviai ar studentai. Jie aktyviai dalyvauja visuomeninėse akcijose, dalis jaunuolių savatoriauja net keliose organizacijose.

Nuotrauka iš A.C.Patria archyvo

Tarptautinės savatorystės programa Europos Savatorių Tarnyba yra Europos Komisijos finansuojamas programos „Veiklus Jaunimas“ antrasis veiksmas. 18-30 metų

jaunimas iš Europos bei kaimyninių šalių, neatsižvelgiant į jų išsilavinimą ar kompetencijas, gali atlikti 2-12 mėnesių savatorišką tarnybą užsienio šalyje.

Lietuvoje yra daugybė savatorių priimančių ir siunčiančių organizacijų, į kurias gali kreiptis lietuviai. Programa yra apmokama Europos Komisijos, tad būsimam savatoriui tai nieko nekainuoja. Nors dauguma savatorių dalyvauja socialiniuose projektuose (vaikų namuose, vaikų dienos ar jaunimo centruose ir kt.), taip pat yra galimybė prisidėti prie sporto, kultūros, aplinkosauginių ir kt. projektų. Programa numato neformalaus ugdymo priemones, todėl savatoriai turi galimybę patobulinti savo socialines, kultūrinės raiškos, kalbos ir įvairias kitas kompetencijas. A.C.Patria praėjusiais metais į kitas šalis išleido 12 jaunuolių, o į Kauną pakvietė ir savatorystės kelyje lydi 11 savatorių.

Nuotrauka iš A.C.Patria archyvo

Kokia, Jūsų nuomone, savatorystė Lietuvoje: esminiai bruožai, ypatumai, remiantis Jūsų, kaip praktikų, patirtimi?

Mūsų praktikoje būdingas savatoriaujančio žmogaus profilis – jauna mergina (nors pastaruoju metu jungiasi vis daugiau vaikų) savatoriaujanti socialinėje srityje, dalyvaujanti įvairiose jaunimo veiklose. Dažniausiai tai siekiantis visuomeninės gerovės, aktyvus jaunas žmogus, kurio vienas iš pagrindinių motyvų yra noras išbandyti save ir skirti savo energijos ir laiko keliant kitų žmonių gyvenimo kokybę ir tobulinant savo kompetencijas.

Populiariausia savatorystės sritis – socialiniai projektai, tačiau taip yra dar ir dėl to, jog socialines paslaugas teikiančios organizacijos turi daugiau įgūdžių priimti ir dirbti su savatoriais, tuo tarpu kultūros, sporto ar aplinkosaugos organizacijos tikrai sulauktų savatorių dėmesio. Minėtose srityse savatoriška veikla dar nėra išplėtotą.

Pagal naujausius visuomenės tyrimus, Lietuvoje dažniausiai savanoriauja provincijos žmonės – tiek jauni, tiek vyresnio amžiaus, tačiau savanorystės idėjai atviriausias miesto jaunimas, nors savanoriauja daug rečiau. Dažniausiai praktikuojama trumpalaikė, atsitiktinė savanorystė, rečiau įsipareigojama ilgam laikui.

Kuo naudinga savanoriška veikla?

Pirmiausia, savanorystė yra naudinga pačiam savanoriui, kadangi jis auga kaip asmuo – geriau pažįsta save, tobulina įvairias kompetencijas, mokosi save motyvuoti ir laikytis įsipareigojimų. Savanorystė – tai neformalaus ugdymo priemonė.

Organizacijų tvirtinimu, be to, jog savanoris yra papildomos darbo rankos, naujas žmogus suteikia šviežią žvilgsnį į organizacijos veiklas, įneša naujų idėjų, verčia darbuotojus pasitempti, netgi palaiko organizacijos gyvybingumą. Klientams nuoširdus dėmesys ir veiklų įvairovė, kurios atneša savanoris, yra didžiulis džiaugsmas ir paskatinimas.

Ką galėtumėte patarti norintiems įsitraukti į savanorišką veiklą? Ar būtina jungtis prie organizacijos?

Norintiems savanoriauti, rekomenduojame gerai apgalvoti ką ji(s) norėtų veikti, ko išmokti ir ką gali pasiūlyti kitiems.

Motyvacija yra svarbiausias dalykas. Savanoriauti jungiantis į koordinuojančią organizaciją yra vertinga tuo, jog ten dirbantis savanorių koordinatorius suteikia neformalaus mokymosi galimybę, t.y. organizuojami grupiniai seminarai, kuriuose įsivardijami lūkesčiai, baimės, motyvacija, su grupe lengviau spręsti kylančias problemas, pasikrauti idėjų ir, be abejo, surasti bendraminčių.

Be to, koordinuojančios organizacijos padeda nustatyti savanorio ir organizacijos pareigas bei atsakomybes.

Būsimiems savanoriams rekomenduojame, kuo daugiau sužinoti apie organizacijas, kuriose galima būtų užsiimti savanoriška veikla, nuspręsti su kokiais žmonėmis (jei

tai žmonės) norėtusi dirbti (seneliai, vaikai, kūdikiai, neįgalieji, jaunimas ir kt.) ir kodėl norėtumėte užsiimti savanoriška veikla. Patartina numatyti, kiek laiko per savaitę ar mėnesį galima skirti ir kokiam laikotarpiui įsipareigoti.

Kaip savanoriška veikla gali įtakoti karjeros kelią, profesijos pasirinkimą?

Dažnai savanoriavimo vietas ar būdą žmonės pasirenka pagal savo profesiją ar pomėgius. Daugybė studentų, studijuojančių socialinį darbą, renkasi socialines paslaugas teikiančias organizacijas (neskaičiuodami tai kaip praktikos!).

Tiesa, ir kitų profesijų atstovai randa nišą realizuoti savo gabumus ar išmokti naujų dalykų. Pavyzdžiui, jei žmogus domisi menais, vaikų dienos centras gali būti puiki erdvė išbandyti savo galimybes kuriant spektaklius, paveikslus, muziką, šokius ar kt. Kai kuriais atvejais jaunuoliams savanoriška tarnyba kaip tik padeda atrasti kas patinka ir kas ne, geriau pažįsta save – savo stiprybes ir silpnybes, pažįsta „darbinę realybę“, tai dažnai būna naudinga renkantis tolimesnę veiklą.

Nuotrauka iš A.C.Patria archyvo

Kalba savanoriai

Lina Stakauskaitė, Raudonojo kryžiaus savanorė

Buvau pavargusi nuo kasdieninių kalbų apie pinigus ir norėjau padaryti kažką gero ir kartu įgauti patirties tokiose srityse kaip renginių organizavimas, bendravimas su įvairias pozicijas užimančiais žmonėmis, laiko planavimas.

Savanoriavimas man asocijuojasi su teigiamos įtakos arba gerų darbų darymu visuomenei ir naudingos patirties įgavimu. Savanoriavimas leidžia pasijusti pilietiškesniam, svarbesniam, nes padaręs gerą darbą kitiems, jautiesi reikalingas šiame pasaulyje, taip pat suteikia daug džiaugsmo matant kitus laimingus. Savanoriaujant įgyjama vertinga patirtis planuojant laiką, organizuojant renginius, koordinuojant projektus, bendraujant su skirtingo amžiaus ir tautybės žmonėmis. Savanoriaujant taip pat tobulinamos kitos kalbos žinios, plėtojamas kūrybingumas, stiprėja darbo komandoje įgūdžiai.

Ieva Šerelytė, Tarptautinio moterų filmų festivalio „Šeršėliafam“ savanorė

Sutikdama savanoriauti atsižvelgiu į įmonės ar organizacijos veiklos pobūdį, jos vertybes: ar jos sutampa su manosiomis, su mano požiūriu bei pomėgiais. Norint būti geru kino festivalio savanoriu, turi patikti tai, ką darai, ir veiklos pobūdis turi būti tau artimas, papildyti tave ir suteikti naujų potyrių. Turi būti atsakingas ir suprasti, kad prisidedi prie įmonės ar organizacijos įvaizdžio formavimo. Manau, kad savanoriauti Lietuvoje verta, kiekviena savanoriška veikla duoda patirties: vertingas pažintis, galimybę iš arčiau susipažinti su įmonės veikla, įgauti naujų įgūdžių, žinių. Tai žingsnis į priekį, savęs tobulinimas.

Johanna Lohrengel, Caritas savanorė iš Vokietijos

Po mokyklos baigimo Vokietijoje, aš nenorėjau eiti iš karto į universitetą, bet visų pirma padaryti kažką naudingo, praktiško. Šiuo metu savanoriauju Lietuvos Caritas projekte „Pagalba prostitucijos ir prekybos moterimis aukoms“. Čia aš išmokau geriau suprasti kitas žmones, gerbti jų pažiūras bei svarbiausia - aš išmokau geriau suprasti, ką pati aš noriu veikti gyvenime.

Organizacijos bendradarbiaujančios su savanoriais patirtis

Švietimo mainų paramos fondas, organizuodamas įvairius renginius, aktyviai bendradarbiauja su savanoriais.

Švietimo mainų paramos fondas

Vienas iš renginių – praėjusių metų pabaigoje vykę kasmetiniai Kokybės konkurso apdovanojimai. Šiam renginiui savanorių pagalba buvo pasitelkta neatsitiktinai, nes 2011 m. Europos Komisija paskelbė Savanoriškos veiklos metais, todėl Kokybės konkurso apdovanojimų metu savanorystės akcentas buvo puiki įžanga naujiems tematiniams metams.

Renginio metu talkininkavo „Kultūros savanoriai“. Tai organizacija, kurios savanoriai visuomet pagelbėja įvairiuose kultūriniuose, švietimo renginiuose, įgyvendinant kitas iniciatyvas. Po renginio savanoriai teigė, kad galimybė dalyvauti renginiuose yra puiki motyvacinė priemonė. Nors savanorystė yra neatlygintina veikla, tačiau už pagalbą jiems buvo įteiktos simbolinės organizacijos dovanėlės.

Kitą progą bendradarbiauti su savanoriais Švietimo mainų paramos fondas turėjo tarptautinės Baltijos šalių švietimo projektų parodos Baltic EXPRO metu. Šiaulių arenoje įvykusį renginį sudarė kelios veiklos – parodos, informaciniai renginiai, kokybės apdovanojimų ceremonija. Renginyje, į kurį susirinko apie 500 žmonių, savanoriais buvo mokytojų lydimi Šiaulių miesto mokyklos mokiniai.

Vaikai labai pagelbėjo reguliuojant žmonių srautus, dalinant informacinę medžiagą. Jie po areną važinėjo riedučiais, buvo apsirengę ryškiais marškinėliais, turėjo išskirtines „karūnas“. Keletas savanorių apdovanojimų metu asistavo renginio vedėjams ir padėjo nugalėtojams įteikti dovanas. Bendradarbiavimu liko patenkinti tiek savanoriai, tiek Švietimo mainų paramos fondas.

Švietimo mainų paramos fondo administruojamose programose taip pat yra keletas savanorystę skatinančių veiklų.

Švietimo mainų paramos fondo nuotraukos

Savanorystė užsienyje

Savanorystė užsienyje yra geriausias būdas užsiimti prasmingu darbu ir susipažinti su kitomis šalimis.

Nors kai kurie projektai padengia apgyvendinimo ir kelionės išlaidas, yra nemažai savanorių programų, už kurias imamas mokestis, siekiant padengti paslaugų ir administracines išlaidas.

Vasaros darbo stovyklos arba savanoriškų atostogų reikėtų žvalgytis jau pavasarį. O jei rūpi ilgalaikės savanoriškos veiklos galimybės, programų paieška reikėtų susirūpinti mažiausiai pusę metų prieš išvykstant.

Ką galima veikti pasirinkus tarptautinę savanorystę? Viską! Tai, ką galima sugalvoti. Gelbėti žmones kalnuose, dirbti ekologiniuose ūkiuose, statyti namus, rašyti straipsnius, mokyti kalbos ar taisyti kompiuterius. Tai priklauso tik nuo būsimo savanorio fantazijos, noro ir to, ką siūlo organizacijos.

Kiek laiko tai truks? Galima rinktis – savanorystė gali būti trumpalaikė (iki 3 mėn. trukmės) ir ilgalaikė.

Kur galima savanoriauti? Įvairios organizacijos siūlo savanoriškos veiklos galimybes įvairiuose pasaulio kampeliuose: <http://www.eurodesk.lt/pasizvalgyk> galima rasti tarptautinės savanorystės duomenų bazę, kurioje pateikti tarptautinės savanoriškos veiklos programų aprašymai.

Kalba savanoriai

VšĮ „Sveikatą į namus“ direktorė Severina Jurgelėnienė
Grundtvig senjorų savanorystės dalyvė

Mūsų įmonė dirba su ligoniais, aptarnauja vienišus žmones. Matydami, kokie žvalūs, darbingi ir norintys padėti kitiems yra vyresnio amžiaus žmonės, mes nutarėme parašyti projektą ir jį laimėję labai nudžiugome.

Pernai birželio mėnesį atvyko savanoriai iš Lenkijos miesto Vroclavo. Jų asociacija dirba analogišką darbą. Atvykę dirbo su Utenos neįgaliaisiais ir su vaikais iš asocialių šeimų. Be savanoriškos veiklos, mūsų svečiai dar susipažino su Utenos kultūra, apsilankė įvairiose įmonėse, susitiko su rajono meru.

Ką mums reiškia savanoriška veikla? Mes susipažįstame su žmonėmis iš kitų šalių, sužinome apie kitos šalies kultūrą ir pačią šalį, su daugelio bendraminčių užmezgame draugiškus santykius. Tuo pačiu pramokstame ir kitos šalies kalbą. Mūsų viešnios šią vasarą planuoja atostogauti su savo šeimomis Lietuvoje ir atvyks į Uteną prie Alaušo ežero.

Rugsėjo mėnesį mūsų senjorės vyko į Vroclavą. Jos dirbo su neįgaliais vaikais, daug keliavo, susipažino su miesto įžymybėmis. Dar mūsų laukia susitikimai ir su kitais savanoriais. Tikimės, kad mūsų draugystė ir toliau plėtosis.

Ieva Petraitienė, Europos savanorių tarnybos savanorė, praleidusi beveik metus Ispanijoje dirbdama su neįgaliais vaikais

Savanorystė gydo: subrendau, įgavau patirties, tam tikro suvokimo, kurį sunku apibūdinti. Mano projektas buvo specifinis, dirbau su neįgaliais vaikais, buvo sunku, iš pradžių kankino daugybė abejonių, kaip ištversiu visus metus. Tačiau jie netruko prabėgti ir aš išvykau kupina vidinės stiprybės. Be to, projektas pagelbėjo ir mano karjerai, kadangi dabar dirbu darbą, kuriame reikia ispanų kalbos, o ją išmokau būtent savanoriaudama.

Lina Ališauskaitė, keturių savanoriškos veiklos stovyklų Italijoje, Pietų Korėjoje, Prancūzijoje ir Gruzijoje dalyvė

Kartais atrodo, kad viską sapnavau, visi tie žmonės, šalys – visam gyvenimui: susiradau savo svajonių darbą čia, Lietuvoje, nes tie keturi projektai leido įgyti trūkstamos patirties, susijusios su mano specialybe. Be to, suradau draugų daugiau nei iš 30 pasaulio šalių, svarstau po metų kitų leisti į draugų lankymo kelionę aplink pasaulį.

Atvykstančiųjų savanoriška veikla

Lietuvos organizacijos į pagalbą pasitelkia ne tik mūsų šalies savanorius, tačiau atviros ir kitų šalių piliečiams, siekiantiems užsiimti savanoriška veikla. Atvykstančiųjų savanorystė prasminga ne tik privačioms, tačiau ir valstybinėms institucijoms.

Kauno teritorinės darbo biržos Kauno miesto skyriaus vedėja Laima Mincienė teigia, kad su savanoriais iš užsienio bendradarbiaujama jau daugiau nei penkerius metus.

Ar sudėtingi buvo pirmieji žingsniai pradedant priimti savanorius?

Buvo labai įdomu. Jaunimo darbo centre su ES programos „Veiklus jaunimas“ savanoriais dirbu jau 6 metus. Nuo 2005 metų kiekvienais metais atvyksta savanoriai iš įvairių šalių. Savanoriai buvo iš Vokietijos, Austrijos, Armėnijos, Prancūzijos, Vengrijos, Ispanijos.

Kaip ir kam kilo mintis priimti savanorius į organizaciją?

Turėjau patirties dirbant su JAV Taikos korpuso savanoriais, todėl dirbdama Kauno darbo biržos Jaunimo darbo centre informuodavau ir konsultuodavau jaunimą apie savanorišką darbą. Pirmi savanoriai, kurie įsitraukė į Jaunimo darbo centro veiklas, buvo moksleiviai. Vėliau, bendradarbiaujant su A.C. Patria, pakvietėme savanorius iš ES.

Kauno teritorinės darbo biržos nuotrauka

Ar reikalingi dideli pokyčiai kasdieninėje, įprastoje darbo aplinkoje priimant savanorius?

Ne, tiesiog reikia savanorius priimti kaip savo organizacijos narius, įtraukti į veiklas ir sudaryti galimybę vystyti bendruosius gebėjimus bei skatinti teikti pasiūlymus dėl veiklos tobulinimo ir plėtros.

Šiuo metu Kauno teritorinės darbo biržos Jaunimo darbo centre pirmą kartą kartu dirba savanoriai Lietuvos studentai ir pagal programą „Veiklus jaunimas“ dirbantys savanoriai iš Ispanijos ir Austrijos. Toks savanorių bendradarbiavimas duoda gerų rezultatų organizuojant bendrus renginius jaunimui ir generuojant idėjas naujiems projektams.

Kokią vertę priimdama savanorius iš užsienio gauna organizacija?

Organizacijos darbuotojai susipažįsta su kitų šalių kultūra, tradicijomis, atsiranda naujų galimybių teikiant paslaugas klientams, vykdomi nauji projektai, darbuotojai tobulina bendravimo anglų, vokiečių ir kitomis kalbomis įgūdžius, organizacija tampa labiau atvira naujovėms, pokyčiams.

Koks požiūris iš organizacijos darbuotojų reikalingas?

Tolerancija, noras tobulėti, atvirumas naujovėms ir pokyčiams.

Almos Lukaševičiūtės ir Aleksandro Gužausko nuotrauka

Savorius priimančios organizacijos atsiliepimai

Sonata Dedūraitė, Šiaulių Didždvario gimnazijos veiklos stebėsenos poskyrio vedėja, Savorių mentorė

Rasa Zvilnaitė, Šiaulių Didždvario gimnazijos neformalaus ugdymo mokytoja, Savorių kuratorė

Šiuo metu mūsų gimnazijoje savoriauja keturi užsieniečiai: italas, armėnė ir dvi turkės. Ką gauna institucija, priimdama savorius? Tokia tarpkultūrinė patirtis yra neįkainojama. Pirmiausia, mokiniai turi puikią galimybę susipažinti su kitos šalies kultūra, istorija ir tradicijomis iš pirmų lūpų – tai efektyviausia priemonė ugdyti jaunimo toleranciją ir laužyti stereotipams. Taip pat lavinami kalbėjimo įgūdžiai, tokią progą turi ne tik gimnazijos mokiniai, bet ir mokytojai.

Šiaulių Didždvario gimnazijos nuotrauka

Gimnazijos radijuje „Radijo klubas“ savoriai rengia laidas bendradarbiaudami su mokiniais, įtraukia juos į popamokinę veiklą, taip pat inicijuoja ir padeda organizuoti renginius: tarpkultūrinis vakaras „10-1“, menų paroda „Menas ir muzika“, festivalis „Kalbėk, kad aš galėčiau tave matyti“.

Kalba savoriai

Isabella Altenhofer, Kauno teritorinės darbo biržos saviorė iš Austrijos

Savoriška veikla turi daug privalumų. Pirmiausia, tu tapti atviresnis kitoms kultūroms, žmonėms. Taip pat savoriystė yra puikus būdas geriau pažinti save, nes gali pamatyti, kaip elgiesi dirbdamas naujoje aplinkoje. Be to, tai padeda mokytis labiau įsijausti į kitų žmonių problemas ir jausmus. Savoriystė padeda profesiniam tobulėjimui, vystomi bendravimo įgūdžiai, išmokstama kovoti su stresu ir elgtis sudėtingose situacijose, pavyzdžiui, kai turi bendravimo problemų.

Alvaro Vasco Hidalgo, Kauno teritorinės darbo biržos savoris iš Ispanijos

Didžiausia nauda iš savoriškos veiklos yra patirtis, kurią aš įgyju gyvendamas užsienyje, kitokioje aplinkoje nei esu įpratęs. Turiu gyventi su skirtingų kultūrų žmonėmis, kurių anksčiau nepažinojau. Taigi, tai yra būdas man tapti atviresniam ir lankstesniam. Kita vertus, aš tobulinu savo sugebėjimus bendrauti, kalbėti auditorijai, taip pat gilinu kalbos žinias. Man patinka savoriauti Lietuvoje, nes tai visiškai skirtinga šalis nei Ispanija ir dėl šių skirtumų aš įgyju daug žinių. Taip pat aš dievinu krepšinį, taigi Lietuva man yra puiki vieta savoriauti.

Naudingos nuorodos¹:

Tarptautinių savanoriškos veiklos programų duomenų bazė - www.eurodesk.lt/pasizvalgyk

Dažniausiai užduodami klausimai apie savanorystę www.eurodesk.lt/DUK-savanoryste

Bendri informaciniai resursai apie savanorišką veiklą www.eurodesk.lt/savanoryste-bendra

Pasiūlymai savanoriams: <http://savanoriaujam.lt/>

Savanoriško darbo paieška:

<http://www.cv.lt/savanoriskas-darbas>

Ieškomi savanoriai: <http://www.buk-savanoriu.lt/>

Savanorių akademija:

<http://savanoriuakademija.blogas.lt/>

Kultūros savanoriai: <http://kulturossavanoriai.lt/>

Sporto savanoriai: <http://www.sportosavanoriai.lt/>

Europos savanorių tarnybos asociacija

SALTES: <http://www.saltes.net/>

Nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centras: www.nisc.lt

Veiklus jaunimas: http://www.itba.lt/veiklus_jaunimas

Europos savanorių centras: <http://www.cev.be/78-our-vision-and-our-work-184-LT.html>

Europos savanoriškos veiklos metų organizacijų aljansas: <http://www.eyv2011.eu/>

Europos savanoriškos veiklos metai:

<http://www.europa.eu/volunteering>

Savanoriavimas renginiuose:

http://www.eurodesk.lt/naujienos/post/660/Kino_pavasaris_renka_savanorius_2011_metu_festivaliui

<http://www.eurodesk.lt/eurobasket/1>

<http://www.eurodesk.lt/savanoriauk/post/256/Ieskomas-funds-rising-komandos-moderatorius>

Savanoriavimas globos gyvūnams organizacijose:

http://www.lese.lt/lt/tapk_musu_nariu

<http://beglobis.lt/Savanoriavimas-714.html>

<http://sos-gyvunai.lt/lt/gyvunu-globa/savanoriavimas/>

<http://www.pifas.org/page/323>

¹Nuorodų šaltinis: www.socmin.lt.

Savanoriavimas padedant vaikams:

<http://www.pokyciukelias.lt/index.php/savanoriams/kas-gali-tapti-savanoriu>

<http://www.gelbvaik.lt/gelbvaik/node/171>

<http://www.gelbvaik.lt/gelbvaik/node/13>

<http://lt.pvc.lt/page.php?id=62&e=79&c=1>

<http://www.pagalbavaikams.lt/savanoriai>

http://www.sotas.org/?page_id=7

Savanoriavimas padedant nepasiturintiems, neįgaliesiems:

<http://www.maistobankas.lt/tapkite-musu-komandos-nariu>

<http://www.redcross.lt/jaunimas>

<http://maltieciai.lt/veikla/socialine-slauga/>

<http://www.negalia.lt/lt/16-.htm>

Tarptautinis savanoriavimas:

http://www.itba.lt/europos_savanoriu_tarnyba

http://europa.eu/youth/volunteering_-_exchanges/index_eu_lt.html

http://www.itba.lt/kaip_tapti_est_savanoriu

Šeimų savanorystė:

[Šeimų organizacijos, organizuojančios svarbius renginius šeimoms](#)

[Šeimų universitetas su savanoriais moderatoriais](#)

**Euroguidance projektą Lietuvoje administruoja
Švietimo mainų paramos fondas**

Geležinio Vilko g. 12, LT-01112 Vilnius.

tel.: (8 ~ 5) 261 05 92, 212 24 81, 249 81 89;

faksas (8 ~ 5) 249 71 37;

E. paštas: info@smpf.lt; euroguidance@smpf.lt

www.smpf.lt; www.euroguidance.lt

eurodesk
LIETUVA

www.eurodesk.lt

Šis leidinys finansuojamas remiant Europos Komisijai.

Šis leidinys atspindi tik autoriaus požiūrį, todėl Komisija negali būti laikoma atsakinga už bet kokią jame pateikiamos informacijos naudojimą.

eurodesk
LIETUVA

Švietimo ir kultūros GD
Mokymosi visą gyvenimą programa